

At skærme skolen mod virkeligheden

Af: Ove Christensen

"Skærme i skolen" er en debatbog, der har sin styrke i sine holdninger om at begrænse elevernes adgang til digitale devices i undervisningstiden. Den er mindre stærk, når den diskuterer synspunkter, som forfatteren ikke er enig i. Her bliver bogen meget generaliserende og unuanceret.

De allerfleste, der arbejder med at undervise børn, unge og voksne, kender til, at flere af deltagerne sidder bag en skærm, og man aner ikke, hvad de laver. Hvis man går rundt i lokalet, kan man nok fornemme, at nogle kigger på den tekst, man arbejder med, mens andre tager noter. Men man fornemmer også, at nogle har travlt med at skifte skærbillede, hvis man nærmer sig, mens andre er ligeglade med, at man ser, at de er på Facebook, Zalando eller i gang med et computerspil.

Det er denne udfordring, Dorte Ågård tager op i sin seneste bog "Skærme i skolen". Hendes udgangspunkt er, at skærme er et problem for elevernes læring - og det handler ikke kun om, at eleverne arbejder med noget andet end undervisningsaktiviteter. Det handler også om den grundlæggende måde, skærme fungerer på. Skærme er nemlig, hævder Ågård, med til at præge hele den måde, skolen fungerer på, og en medvirkende årsag til et forfald af klassens fællesskab, ligesom de bidrager til at underminere elevernes dannelse.

Især er det spørgsmålet om begrænsninger af børn og unges adgang til digitale medier, der er omdrejningspunktet for den debat, bogen bidrager til. Det bekymrer Ågård, at alt for mange lærere er usikre på, hvordan de skal gribe det an, når elever "melder sig ud af undervisningen" for at hellige sig noget, der foregår på deres skærme. Når det drejer sig om digitale medier i skolen, er det helt grundlæggende spørgsmål: "Er det de voksnes opgave at sørge for, at børn og unges liv ikke påvirkes negativt af for lang tid foran skærmen, eller er det en formynderisk og bagstræberisk holdning, som ikke anerkender, at børnene i dag lever på andre præmisser end før?" Svaret på dette spørgsmål ligger åbenlyst i måden, det er formuleret på. Selvfølgelig er det de voksne, der har opgaven med at sørge for, at børn og unge ikke påvirkes negativt af "for lang tid" foran skærmen.

Måden, spørgsmålet er stillet på,

illustrerer på fin vis hele fremstillingen i "Skærme i skolen". For det første stilles spørgsmålet med nogle indbyggede præmisser, som gør, at der kun er ét muligt svar. For det andet bliver spørgsmålet så præcist, at det ikke giver mening. Er børn og unge eksempelvis én samlet gruppe, som kræver den samme måde at forholde sig til dem på? Det er i det hele taget et problem i Ågård's fremstilling, at der ikke er plads til overvejelser over, om børn og unge kan have forskellige behov afhængigt af deres udvikling - dog er der inddragelse af børn med særlige behov. Ågård's primære referenceramme er gymnasieskolen, og mange af overvejelserne bliver derfor underligt abstrakte, når de skal gælde hele spektret fra børnehaveklasse til 3.g.

Det egentlige spørgsmål i spørgsmålet er, hvad der ligger i "at sørge for". For Ågård betyder "at sørge for", at man må forhindre, at børn og unge anvender digitale medier "for meget" og til det forkerte. Det handler om at reducere skærmstiden og adgang til distraherende hjemmesider. De, der betragter denne holdning som "formynderisk" og "bagstræberisk", har ikke forstået, hvordan skærme fungerer, og at børn lever på andre præmisser i dag.

Bogen er delt op i tre dele: holdninger, viden og praksis. I første del redegør Ågård for sin egen holdning: "Læring ved en skærm gør det svært at få det, man lærer, gjort til kropslige erfaringer; elevernes koncentration afbrydes ustandseligt af digitale distraktioner, skærmene er bogstaveligt talt kommet imellem lærere og elever, og elevernes fokus på deres individuelle skærmindhold er ved at opløse den fælles klasedagsorden". Dette er formentlig en holdning, der deles af mange, der arbejder med undervisning, og derfor er det også vigtigt at tage dette op som en af de store udfordringer i en aktuell pædagogik.

Problemet opstår, når Ågård diskuterer andre måder at gå til dette problem på end sin egen, hvilket hun gør i et centralt kapitel, der opererer med tre forskellige "syn på digitalisering" - hvor hun i øvrigt ikke skelner mellem digitalisering, som handler om udbredelsen af digital infrastruktur, og anvendelse af digitale medier, værktøjer og ressourcer, som handler om, hvordan disse anvendes i konkrete sammenhænge. I kapitlet taler hun om tre positioner: den digitaliseringsbegeistrede, medieforskningen og digitaliseringskritikerne. Positionerne beskrives i bestemt ental, hvilket også indikerer Ågård's manglende blik for nuancer og forskelligheder.

Det er tydeligt, at Ågård har set sig sur på det, hun kalder medieforskningen, da hun mener, at de i særlig grad er ansvarlige for den usikkerhed, lærere føler i forhold til at stille krav til børn og unge, der kan beskytte dem mod skærmens uheldige indflydelse. Hendes gengivelser af, hvad "de" mener, er desværre fyldt med fejl og misforståelser og ofte meget tendentiøse. Hele bogen kan ses som én lang diskussion med "medieforskningen", men diskussionen kommer aldrig til at fungere, da hun ikke er i stand til at redegøre for "modpartens" synspunkt på en måde, der kan få synspunkterne til at brydes med hinanden.

"Skærme i skolen" tager en særdeles relevant problemstilling op om, hvordan man som underviser skal forholde sig til elevernes anvendelse af digitale devices til formål, der ikke indgår i undervisningsaktiviteter. Hendes bud er at begrænse elevernes adgang til at anvende deres devices og i øvrigt at begrænse deres adgang til visse dele af nettet. Hun tror ikke på, at oplysning og bevidsthedsarbejde er vejen frem. Det er derimod mere voksenkontrol, som kan virke opdragende og dannende.

"Skærme i skolen" er primært en debatbog, der har sin styrke i sine holdninger, mens dens teoretiske fremstillinger virker anstrengt generaliserende, unuancerede og sine steder helt fejlagtige.

Rettet 29/11: I en tidligere udgave af anmeldelsen, brugte anmelderen ordet 'uredelige' om forfatterens fremstilling af visse dele af medieforskningen. Redaktionen er efterfølgende blevet gjort opmærksom på at dette var et problematisk ordvalg og har derfor i samråd med anmelderen rettet det til 'tendentiøse'. Redaktionen beklager ikke at have været opmærksom på problemet inden offentliggørelsen.

Fakta

Titel
Skærme i skolen

Forfatter
Dorte Ågård

Pris
269

Sider
190

Forlag
Frydenlund